REGISTERED No. B. 3434

अर्थ

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति। —कौटिलीय अर्थशास्त्र

वर्ष १२ पुणें, बुधवार तारीख ७ ऑगस्ट १९४६ अंक ३२

—: साठे बिस्किटें :—

श्रूसबरी, ऑरेंज, फ्रॅन्सिस व फॅमिली मुंबई प्रांतांतील ग्राहकांस पूर्ववत मिळूं लागलीं. परिस्थिति अनुकूल होतांच इतर प्रांतांतील ग्राहकांसहि पाठवूं शकूं.

—साठे बिस्किट कं., पुणें २

आंध्र खादीचे (म्हणजेच ४० नंबराच्या वरच्या नंबराच्या सुताच्या खादीचे) —एकमेव विक्रेते—

खादी मन्दिर

२६२, बुधवार पेठ, ढमढेरे बोळाजवळ, पुणें २

डोंगरे यांच्या बालामृतानें अशक्त मुलें सशक्त होतात.

पंढरीनाथ ब्रिलिअन्टाईन वापरा

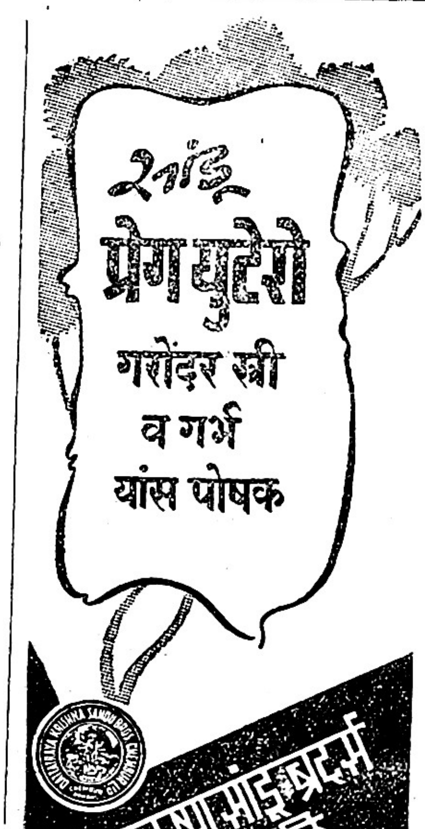

पुणें चीफ एजंटसः— मेसर्स श्री दत्त एजन्सी, १००, रविवार पेठ, मोती चौक, पुणें

फाऊंटन पेनकरितां

लोटस

शाई.

सर्वत्र मिळते.

छत्रे यांचा कोल्हापुरी— संगीत चिवडा

वापरून पाहुण्यांस खूष ठेवा.

किंमत १ रत्तलाला २ रुपये.

मालकः—एन. व्ही. वेलणकर, गिरगांव रोड

फो. नं. ३३८४९] मुंबई ४.

आर्क निलगिरी वापरा

विविध माहिती

मद्रासमध्यें मद्यबंदी—येत्या आक्टोबरपासून सालेम, नॉर्थ अर्काट, कडाप्पा आणि चित्तूर या मद्रासमधील चार जिल्ह्यांत मद्यबंदी पुन्हां सुरू करण्यांत येणार आहे. या वर्षी इतर जिल्ह्यांत बंदी जारी करण्याचा सरकारचा विचार नाहीं.

वृत्तपत्रांच्या कागद-वाटपांत वाढ—एक ऑगस्टपासून वृत्तपत्रांना मिळणाऱ्या कागदवाटपांत १२½ टक्क्यांनीं वाढ करण्याचें हिंदुस्थान सरकारनें ठरविलें आहे, म्हणजे १ मे पासून केलेली कपात निम्मी होईल.

भाडेकरूस काढण्याचा दावा रद्द—जानेवारी १९२३ मध्यें वादीनें कांहीं करारान्वयें प्रतिवादीस आपल्या मुंबईतील बंगल्याचा वरचा मजला भाड्यानें दिला. मालकाचे परवानगीवांचून जागेंत कांहींहि फेरबदल करावयाचा नाहीं अशी एक अट करारांत होती. एप्रिल १९४५ मध्यें पावसापासून बचाव करण्याकरतां प्रतिवादीनें गच्चीवर चार बांबूंचा आधार देऊन एक लाकडी छत उभारलें. तेव्हां वादीनें प्रतिवादीचें बिन्हाड काढून टाकण्याकरतां फिर्याद केली. मुंबई हायकोर्टानें हा दावा खर्चासह काढून टाकून अशा प्रकारचें छत उभारल्यानें जागेंत फेरबदल केला असें म्हणतां येत नाहीं असा निकाल दिला.

लांब धाग्याच्या कापसाचें उत्पादन—पंजाबांत लांब धाग्याच्या कापसाचें उत्पादन वाढविण्याकरतां एक पंचवार्षिक योजना आखण्यांत आली आहे. योजनेचा अंदाजी खर्च दोन लाख रु. होऊन दहा लाख एकर जमीन उपयोगांत येईल.

महाराष्ट्राचें एकीकरण—श्री. शंकरराव देव त्यांच्या अध्यक्षतेखालीं मुंबईस एक सभा भरून मराठी बोलणाऱ्या प्रांतांच्या एकीकरणाची योजना आखण्याकरितां डॉ. जयकर शिरोभागीं असलेली कमिटी स्थापन करण्यांत आली.

घरमालकानें भाडें ज्यास्त घेतलें तर?—घरमालकानें भाडेकरूकडून ठरलेल्या दराच्या भाड्यापेक्षा अधिक भाडें घेतलें तर भाडेकरूनें काय करावें, असा प्रश्न पुष्कळ लोकांकडून विचारण्यांत येत आहे. याला उत्तर असें कीं, भाडेकरूनें अधिक भरलेल्या भाड्यांची रक्कम तो दर महिन्याला देत असलेल्या भाड्यांतून कापून घ्यावी. मुंबई भाडें नियंत्रण कायद्याच्या (१९३९) कलम १४ (१) कलमान्वयें हें भाडेकरूला करतां येतें. ही रक्कम त्यानें भरल्यापासून सहा महिन्यांच्या मुदतींत केव्हांहि त्याला आपल्या भाड्यांतून कापून घेतां येते; रक्कम जर कायदा लागू होण्यापूर्वी भरलेली असेल तर ती कायदा लागू झाल्याच्या दिवसापासून पुढें सहा महिन्यांत वरील पद्धतीनें वसूल करून घ्यावी, असा या कलमाचा आशय आहे.

इंटर नॅशनल बँकेची वर्गणी—इंटर नॅशनल बँकेची २% वर्गणी हिंदुस्थानानें देण्यास मध्यवर्ती असेंब्लीच्या ब्रेटनवुड्स कमिटीनें मान्यता दिली आहे. हिंदुस्थानानें एकूण ४० कोटि डॉलर्स द्यावयाचे आहेत त्याच्या २% म्हणजे ८० लक्ष डॉलर्स होतात. त्यांपैकी ४० हजार डॉलर्स हिंदुस्थानानें भरले आहेत आणि बाकीचे ७९,६०,००० डॉलर्स २४ ऑगस्टपूर्वी भरावयाचे आहेत. २५ नोव्हेंबर पूर्वी आणखी ८% वर्गणी देण्याबद्दल सरकारकडे सूचना आला आहे. तिचा असेंब्लीच्या येत्या अधिवेशनांत विचार होईल.

गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया

३॥ टक्क्याच्या बिनफेडीच्या कर्जांत बदल

मुदतः—१५ ऑगस्ट १९४६ पासून १६ सप्टेंबर १९४६ पर्यंत
(दोनही दिवस धरून)

(१) ३॥ टक्क्याचे १८४२-४३ चे कर्जरोखे
(२) ३॥ टक्क्याचे १८५४-५५ चे कर्जरोखे
(३) ३॥ टक्क्याचे १८६५ चे कर्जरोखे
(४) ३॥ टक्क्याचे १८७९ चे कर्जरोखे
आणि (५) ३॥ टक्क्याचे १९००-०१ चे कर्जरोखे

(गव्हर्नमेंट नोटीस नं. डी. / ४७६६-बी/४६, २४ मे १९४६ प्रमाणें परतफेडीसाठीं जाहीर झालेले)

धारण करणारांना (१) १९४६ चे ३ टक्क्याचे (दर्शनी) १०० रु. किंमतीबद्दली १०० रु. किंमतीचे कर्जरोखे किंवा (२) (दर्शनी) १०० रु. किंमतीच्या कर्जरोख्याबद्दली ९९ रु. किंमतीचे कर्जरोखे घेतां येतील.

३ टक्क्यांचे १९४६ चे बदली कर्जरोख्यांची १६ सप्टेंबर १९८६ पर्यंत परतफेड होऊं शकणार नाहीं. आणि हे कर्जरोखे धारण करणाराला ४० वर्षेंपर्यंत ३ टक्के व्याज मिळण्याची हमी दिली जाईल.

रिझर्व्ह बँकेच्या मुंबई, कलकत्ता, दिल्ली आणि मद्रास येथील शाखेमध्यें आणि इतरत्र इंपीरियल बँकेच्या शाखेंत व सर्व ठिकाणीं सरकारी तिजोरीमध्यें अर्ज घेतले जातील.

सविस्तर माहितीसाठीं यापैकीं कोणत्याही कचेरीस, शाखेस किंवा तिजोरीस लिहा.

(हिंदुस्थान सरकारच्या फायनान्स खात्याचें प्रकाशन)

अर्थ

बुधवार, ता. ७ ऑगस्ट १९४६

संस्थापक

प्रो. वा. गो. काळे

संपादक :
श्रीपाद वामन काळे

वा. वर्गणी ट. स. सह ४ रु. किरकोळ अं. २ आणे.

हिंदुस्थानपुढील महत्त्वाचे आर्थिक प्रश्न

रिझर्व्ह बँकेने घेतलेला १९४५–४६ चा आढावा

हिंदी रिझर्व्ह बँकेचा १९४५–४६ चा "करन्सी ॲन्ड फिर्नन्स" चा वार्षिक रिपोर्ट नुकताच प्रसिद्ध झाला आहे. युद्धसमाप्तीनंतर हा अहवाल प्रसिद्ध होत असल्याकारणानें, युद्धकाळांतील आर्थिक घडामोडींचें एकत्रित आकलन होण्यास तो उपयोगी आहे. युद्धोत्तर आंतरराष्ट्रीय प्रश्न व ते सोडविण्यासाठी भरलेल्या परिषदा, चलन, किंमती आणि व्यापार, सोनें–चांदी, हुंडणावळ व तिचें नियंत्रण, मध्यवर्ती व प्रांतिक सरकारांची अंदाजपत्रकें, रेल्वे बजेट, सरकारी कर्जें, रोखे व शेअर्स ह्यांचे बाजार, भांडवल उभारणीवरील निर्बंध, बँकिंग, इत्यादि विषयांवर रिपोर्टांत तुलनात्मक माहिती व चर्चा आली असून त्याच्या विशदीकरणासाठीं जागोजाग आकड्यांचे तपशीलवार तक्ते दिलेले आहेत. हिंदुस्थानाच्या आर्थिक संसाराच्या अभ्यासकास रिझर्व्ह बँकेचा रिपोर्ट अत्यंत उपयुक्त वाटेल. तथापि, महत्त्वाच्या प्रश्नांवर रिझर्व्ह बँकेचें आधिकृत मत आपण रिपोर्टांत शोधूं लागलों, तर मात्र निराशा झाल्याविना रहाणार नाहीं. अमेरिका, इंग्लंड इत्यादि देशांतील परिस्थितीशीं तुलना केली असतां, हिंदी परिस्थिति त्या देशांतील परिस्थितीप्रमाणें झपाट्यानें सुधारत चाललेली दिसत नाहीं. रिझर्व्ह बँकेचें काम हिंदुस्थान सरकारास केवळ सल्ला देण्याचें आहे, प्रत्यक्ष कारवाई ती स्वतः करूं शकत नाहीं. सरकारास योग्य सल्ला तिनें वेळोवेळ दिला असेलच, परंतु त्याचा विशेष परिणाम झालेला तरी दिसत नाहीं.

युद्ध संपून एक वर्ष लोटलें तरी हिंदुस्थानावरील आर्थिक ताण अद्याप नाहींसा झालेला नाहीं. हिंदी कारखाने युद्धोपयोगी मालाच्या उत्पादनांत गुंतले होते आणि त्यांत झालेली त्यांची यंत्रसामुग्रीची झीज भरून आलेली नाहीं. आवश्यक ती यंत्रसामुग्री बाहेरून आणवितां न आल्याकारणानें, हिंदुस्थानाच्या औद्योगिक पुनर्घटनेच्या योजना तशाच पडून राहिल्या आहेत. जीवनोपयोगी जिनसांचा तुटवडा पडला आणि आयात कमी झाली त्यामुळें सामान्य लोकांचे हाल वाढले. बाजारांत जिनसा नसतांना लोकांचे जवळील विनिमयसाधन म्हणजे पैसा ह्यांत मात्र बेसुमार वाढ होत होती. त्यामुळें चलनविस्ताराचें प्रमाण भरमसाट झालें. लोकांचे हातीं खेळणारा पैसा आकर्षून तो सरकारी तिजोरींत खेचण्यासाठीं कर बसविणें, कर्जें उभारणें, बचतीच्या मोहिमा काढणें इत्यादि मार्ग सरकारनें आरंभिले, त्यामुळें चलनविस्ताराची गति थोडी मंदावली, इतकेंच. उत्पादन व व्यापार ह्यांवरील सरकारी नियंत्रणें कमी करण्यास सरकारने प्रारंभ केला आहे व त्या दिशेने प्रयत्न चालू आहे, तथापि, त्यासंबंधींतील परिस्थिति अद्याप पूर्णपणें सुधारलेली नाहीं.

गेल्या वर्षाच्या मानाने १९४५–४६ मध्यें हिंदुस्थानांतील किंमतीमध्यें विशेष वाढ झालेली नाहीं. जसजसा मालाचा पुरवठा सुधारेल, तशतशा किंमती उतरतील हें उघड आहे. माल-वहातुकीच्या कित्येक अडचणी अद्याप दूर व्हावयाच्या आहेत. साखर, धान्य, कापड, इत्यादींचा तुटवडा अद्याप कायम आहे, इतकेंच नव्हे तर त्यांचा पुरवठा जास्तच असमाधानकारक झालेला आहे. हिंदुस्थान सरकारच्या आर्थिक सल्लागारांच्या इंडेक्स नंबरच्या आकड्यांवरून मालाच्या घाऊक किंमतींचें मान कसें वाढत गेलें हें लक्ष्यांत येईल. १९ ऑगस्ट १९३९ रोजीं संपणाऱ्या आठवड्याच्या किंमतीस १०० मूल्य देऊन त्यावरून हे इंडेक्स नंबर तयार केलेले आहेत.

वर्ष	इंडेक्स नंबर
१९३९–४०	१२५·६
१९४०–४१	११४·८
१९४१–४२	१३७·०
१९४२–४३	१७१·०
१९४३–४४	२३६·५
१९४४–४५	२४४·२
१९४५–४६	२४५·०
जाने. १९४६	२५०·२
फेब्रु. ,,	२५२·८
मार्च ,,	२५३·२

१९ ऑगस्ट, १९३९ रोजीं संपणाऱ्या आठवड्यांतील किंमतीस १०० मानलें, तर किंमतींचें प्रमाण १९४३–४४ व १९४४–४५ मध्यें जें चढलें तें त्यानंतर फारसें आणखी वाढलें नाहीं; असें हे आकडे सांगतात. अमेरिका, ग्रेट ब्रिटन, कॅनडा, ऑस्ट्रेलिया, इत्यादि सर्वच देशांचा अनुभव वरील प्रकारचा आहे, म्हणजे १९४५ मध्यें तेथेंही महागाईंत फारशी भर पडलेली नाहीं. तथापि, त्या देशांनी युद्धकाळांत योग्य तें धोरण आखून, किंमतींमध्यें अवास्तव वाढ होऊं दिली नव्हती. जीवनोपयोगी वस्तूंची किंमत शक्य तेवढी कमी राखण्याचा त्यांनी यशस्वी रीतीनें प्रयत्न केला. युद्धसमाप्तीनंतरच्या संक्रमणकाळांत अमेरिका व ग्रेट ब्रिटन ह्यांनीं नियंत्रणाबाबत स्वीकारलेलें धोरण आपापल्या देशांतील परिस्थितीस अनुसरून साधारणतः परस्परविरोधी दिसलें, तरी त्यांत दिसून येणारी जागरूकता हिंदुस्थानांत आढळून येत नाहीं, हें मात्र निश्चित.

मालाच्या घाऊक किंमतींच्या आकड्यांबरोबर राहाणीच्या खर्चाच्या मानाचाहि विचार केला पाहिजे. मुंबईच्या राहाणीच्या खर्चाचें तुलनात्मक परीक्षण त्यासंबंधांतील इंडेक्स नंबरच्या सहायाने करतां येतें. राहाणीचा खर्च १९४४–४५ मध्यें सरासरीने २२८ होता तो १९४५–४६ मध्यें २३१ झाला. जानेवारींत २३४, फेब्रुवारींत २३५ व मार्चमध्यें २३८ अशी ही चढती कमान चालूच राहिली. खाद्य पदार्थांच्या किंमती उतरूं लागल्याची प्रवृत्ति १९४४–४५ मध्यें दिसून येऊं लागली होती., परंतु त्या नंतरच्या काळांत अन्नपरिस्थिति अधिकच बिघडली. खाद्य पदार्थांच्या किंमती चढल्या. तेल, सर्पण, वगैरे महागलें आणि त्या सर्वांमुळें रहाणीचा खर्च वाढला. नोकर व कामगार ह्यांचे वेतनांत वाढ होत चालली आहे, त्या मानाने उत्पादन वाढलें नाहीं तर पैशाची किंमत उतरत जाऊन वेतन पुनः अपुरें पडल्याची तक्रार ऐकूं येईल आणि चलनविस्तार, महागाई व वेतनांत वाढ हें चक्र वेगाने चालू राहील. उत्पादनाची गति वाढविणें हाच त्यावर खरा उपाय आहे.

करन्सी व फिर्नन्स ह्यासंबंधींच्या रिझर्व्ह बँकेच्या रिपोर्टांतील काहीं अत्यंत महत्त्वाच्या बाबींकडे येथें लक्ष वेधण्याचा प्रयत्न केला आहे. अमेरिका, ग्रेट ब्रिटन, रशिया, इत्यादि देशांनी संक्रमण काल ओलांडून शांततेच्या काळांत स्वतःचें नेतृत्व टिकविण्याच्या दृष्टीने योजना आखल्या आहेत. रशियाने तर त्याबाबत आघाडी मारलेली दिसते. त्याने पाव, पीठ आणि अन्नधान्य यांची शिधापद्धतींतून मुक्तता करण्याचें जाहीर केलें

[illegible] दोस्तीमुळे [illegible] झाले आहे. [illegible] दिसत नाहीं. [illegible], कारखान्यांची वाढ [illegible] हिंदी बाजारपेठ [illegible] हिंदी येण्याचा [illegible] हिंदुस्थान सरकार लोकमतानुवर्ती [illegible] असमर्थ आहे.

[illegible] लोकमतानुवर्ती सरकारें स्थापन होऊन कांहीं महिने झाले असले, तरी त्यांच्या योजना अद्याप तयार नाहींत. आगामी हिंदी घटनेंतील मध्यवर्ती सरकारची सत्ता किती प्रभावी राहील, हें ठरलेलें नाहीं आणि हिंदुस्थानाच्या विभक्तीकरणाची भाषा बोलली जात आहे. अत्यंत आणीबाणीच्या प्रसंगीं हिंदुस्थान सरकार हिंदी आर्थिक हितसंबंधांचें संवर्धन करूं शकलें नाहीं, तर त्याचे दुष्परिणाम दीर्घ काल आपणा सर्वांस भोगावे लागणार आहेत. रिझर्व बँकेच्या केवळ सल्ल्यानें परिस्थिति विशेष सुधारेल, असें नाहीं. ती बँक आपलें काम दक्षतापूर्वक करीत असेल, असेंच मानण्यास जागा आहे.

तहपरिषदेस एकदाचा प्रारंभ झाला

[illegible] तहपरिषद व परिषदें- [illegible] दृष्टीनें अपयशी ठर- [illegible] तहपरिषदेविषयींहि शंका- [illegible]. या तहपरिषदेच्या यशाविषयीं जी [illegible] ती एका अर्थानें यशाची [illegible] संभव सदैव [illegible] भयंकर परिणामाची [illegible] शक्तारहणाचे प्रयत्न [illegible] होतील यांत कांहीं [illegible]. [illegible] खरी जबाबदारी व नैतिक [illegible], रशिया व अमेरिका [illegible] अवलंबून असली [illegible] निरुपयोगी आहे असें [illegible] करण्यांत [illegible] सामर्थ्यांचाच [illegible]. परंतु [illegible] असलेल्या संयुक्त- [illegible] म्हणून तरी [illegible] आणि अमे- [illegible] संयुक्त-राष्ट्रसंघटनेपुढें [illegible].

[illegible] तहपरिषदेलाच [illegible] तहपरिषद् भरण्या- [illegible] आहेत; पण ह्या [illegible] होती ती [illegible] यांच्या अध्यक्ष- [illegible] आहे. [illegible] व इटली [illegible] मसुदे [illegible] २१ [illegible] विचार होऊन [illegible] नियमवली [illegible] परिषदेच्या कामाचे नियम [illegible] मसुद्यावर चर्चा [illegible] की दोन [illegible] आहे. [illegible] म्हणून [illegible] तहपरि- [illegible]. या [illegible] केला [illegible] करण्याचा [illegible] इंग्लंड व फ्रान्स [illegible] रशियाच्या या [illegible] बहुमताने [illegible] परिणाम असा [illegible] मत [illegible]. पण संयुक्त [illegible] असा [illegible] लोकशाही [illegible] कीं दोन

तृतीयांश मतें मिळविण्याच्या जरूरीमुळें सूचना–उपसूचनांवरील चर्चा अधिक काळजीपूर्वक होईल.

इटली, रुमेनिआ, हंगेरी, बल्गेरिआ व फिनलंड या राष्ट्रांशीं करावयाच्या तहाच्या मसुद्यासंबंधानें मुख्य टीका अशी करण्यांत येत आहे कीं, तहाच्या अटी फारच कडक असून त्यामुळें त्या त्या देशांतून आक्रमक राष्ट्रवादाला आपलें डोकें वर काढण्यास वाव मिळणार आहे. या टीकेचा उगम युरोपच्या पहिल्या महायुद्धानंतरच्या इतिहासांत आहे. पण ऐतिहासिक दाखले दाखवून नवीन इतिहास योग्य तऱ्हा बनविण्याच्या मार्गांत अडथळे आणणें योग्य होणार नाहीं. फॅसिस्ट राष्ट्रें व त्यांचे साह्यक दोस्त यांना राजकीय तत्त्वज्ञानाच्या व प्रत्यक्ष व्यवहाराच्या दृष्टीनें कठोरपणें वागविणेंच इष्ट आहे. तथापि निर्णीत अशा तहांची अंमलबजावणी करतांना या देशांतील जनतेला लोकशाहीचें शिक्षण रोजच्या व्यवहारांत सुद्धा मिळालें पाहिजे. जरूर तेथें सामर्थ्यांचा उपयोग व जरूर तेथें सहिष्णुता दाखविली तर असें शिक्षण देणें शक्य आहे. तहनाम्यांची यशस्विता बऱ्याच अंशानें त्यांच्या अंमलबजावणीवर अवलंबून असल्यानें, त्यांचा कडकपणा जाचक होण्याचें कारण नाहीं.

स्फुट विचार

उद्योगमंत्र्यांची परिषद

मुंबई प्रांताचे अर्थ व ग्रामोद्योग मंत्री श्री. वैकुंठराय मेहता ह्यांनीं प्रांतांच्या उद्योगमंत्र्यांची एक परिषद् पुणें येथें भरविली होती. परिषदेस इतर चार प्रांतांचे उद्योगमंत्री, कांहीं तज्ज्ञ व अधिकारी उपस्थित होते. ओरिसाचे उद्योगमंत्री श्री. नित्यानंद कानुगो ह्यांनीं अध्यक्षस्थान स्वीकारलें होतें. महात्मा गांधींनीं आपल्या भाषणांत खेडेगांवांच्या उद्धाराचें महत्त्व प्रतिपादन केलें व तेथील परिस्थिति सुधारण्याचें ध्येय प्रांतिक उद्योगमंत्र्यांनीं नजरेसमोर ठेवावें, असें सांगितलें व सध्यांच्या यांत्रिक युगास विरोध व्यक्त केला. प्रथम अन्न, नंतर कापड व इतर आवश्यक जिन्नस अशा क्रमानें नियोजनांत प्राधान्य द्या, असें सांगून जास्त जमीन पिकविण्याचें महत्त्व त्यांनीं प्रतिपादन केलें. परंतु ट्रॅक्टर किंवा इतर यंत्रसामुग्री ह्यांच्या उपयोगास त्यांनीं संमति दर्शविली नाहीं. अ. भा. ग्रामोद्योग संघाचे चिटणीस श्री. कुमारप्पा ह्यांनीं परिषदेपुढील महत्त्वाचे प्रश्न विशद केल्यानंतर परिषदेनें आर्थिक प्रश्नांच्या योजनांतील आवश्यक बाबी स्पष्ट केल्या. देशांतील प्रत्येकास निश्चितपणें अन्न, पुरेसें वस्त्र व जीवनास आवश्यक अशा इतर जिन्नसा मिळण्यात आणि त्यासाठीं खेडेगांव व शेती ह्यांस केंद्र मानावें, असें धोरण परिषदेनें आखलें. जनतेच्या जरूरीप्रमाणें जमिनी वेगवेगळ्या पिकांसाठीं योग्य प्रमाणांत वांटून देणें आवश्यक होईल. मल्टिपर्पज सहकारी सोसायट्या व धान्याच्या बँका करून पैशाची देवघेव शक्य तेवढी टाळण्याचा आणि धान्याची सुबत्ता निर्माण करण्यासाठीं तें बाहेर शक्य तेवढें जाऊं न देण्याचा कार्यक्रम परिषदेनें मान्य केला. यंत्रसामुग्रीचा शेतीसाठीं उपयोग न करण्यांतील उच्च तत्त्वज्ञान आणि सध्यांची व्यावहारिक परिस्थिति ह्यांचा मेळ कसा घालता येणार, हा येथें महत्त्वाचा प्रश्न आहे.

परदेशांतील परिस्थितीवर प्रकाश

आयर्लंडनें तटस्थता झुगारली—गेल्या आठवड्यांत आयरिश पार्लमेंटनें घेतलेल्या निर्णयानुसार आयर्लंडनें तटस्थता झुगारून देऊन राष्ट्रसंघांत सामील होण्याचें ठरविलें आहे. युद्धांत राष्ट्र कोणत्या बाजूनें लढलें याचा विचार न करतां राष्ट्रसंघांत लहान मोठ्या राष्ट्रांचा समताबद्धीनें समावेश केला जाईल अशी आशा डी. व्हॅलेरानें प्रदर्शित केली.

पॅरिसच्या शांततापरिषदेचे ठराव—चार राष्ट्रप्रमुखांच्या अखेरच्या संमतीकरतां, पॅरिस येथें भरणाऱ्या २१ राष्ट्रांच्या शांततापरिषदेनें केलेले पांच शांतता ठरावाचे मसुदे वॉशिंग्टन, लंडन, मॉस्को व पॅरिस येथें एकाच वेळीं प्रसिद्ध झाले. इटाली, हंगेरी, रुमानिया, बल्गेरिया व फिनलंड या पांच राष्ट्रांसंबंधीं हे ठराव आहेत.

ब्रिटिश सैनिकांचे विदेशीय लग्नसंबंध—ब्रिटिश सैनिकांना जपानखेरीज इतर देशीय स्त्रियांशीं लग्न करण्यास प्रतिबंध करणारा हुकूम ढिला करण्यांत येणार आहे. फक्त अशा विवाहास कारण सबळ असावें लागेल.

पासपोर्टकरतां पत्नीची संमति—यापुढें परदेशीं जाऊं इच्छिणाऱ्या इंग्रज लोकांना पत्नीच्या संमतीशिवाय पासपोर्ट मिळणार नाहीं. परदेशीं जाण्यापूर्वीं पुष्कळ लोक पत्नीचा त्याग करण्याच्या विचारांत असतात; आणि मग अशा परित्यक्तांची जबाबदारी सरकारवर पडते.

जगाची अन्ननिर्मिति–१९४६–४७ ची जगाची अन्ननिर्मिति या वर्षांहून अधिक होईल.परंतु वाहतूक कमी पडल्यामुळें ह्या वाढाव्याचा फायदा न होतां जगाचें अन्नवाटप फारच कमी राहील. प्रेसिडेंट ट्रूमन यांना सादर करण्याकरतां दुष्काळ समितीनें केलेल्या रिपोर्टांत असें म्हटलें आहे कीं, भाताचें पीक हातीं लागण्यापूर्वींच चीनमध्यें व हिंदुस्थानांत पुष्कळ लोक भुकेस बळी पडतील.

रशियांतील अन्नपरिस्थिति सुधारली—रशियांतील रोटी, मैदा व धान्य ह्यांचें रेशन लवकरच उठविण्यांत येणार आहे, असें मॉस्को रेडिओनें जाहीर केलें आहे.

ऑस्ट्रियांतील विमा व्यवसाय— युद्धोत्तर ऑस्ट्रियांतील विमाव्यवसाय जवळ जवळ नामशेष झालेला आहे. विमा-कंपन्या अगर विमेदार यांपैकीं कोणीच विम्याविषयीं आस्था दाखवित नाहींत. त्यांतच दुष्काळ व युद्धोत्तर परिस्थिति यांची भर पडल्यानें विमा-गणितींचे सर्व हिशेब ढळमळूं लागले आहेत.

झेक राष्ट्राची ऑस्ट्रियाला मदत—सोव्हिएट रशिआनें झेकोस्लोव्हाकियाला १० हजार टन राय व २४ हजार टन गहूं रवाना केला आहे. या मदतीमुळें ऑस्ट्रियांतील 'अनरा' संस्थेला झेकास्लोव्हाकियाला बटाटे पाठविणें शक्य होणार आहे.

वृत्तपत्रांच्या कागदाचा तुटवडा—न्यूयॉर्कमधील साधारण प्रतीच्या हॉटेलमधून जेवणाच्या पदार्थांची जी यादी भोजकांना पुरविण्यांत येते तिचा आकार लंडनमधील रविवारच्या कांहीं वृत्तपत्रांपेक्षांही मोठा असतो.

अमेरिकन लष्करासाठीं रॉकेट्स—अमेरिकन लष्कराच्या उपयोगासाठीं १०० उडते बाण (रॉकेट्स) बांधण्याचें ठरलें आहे. हे बाण आकाशांत १३० मैल उंचीपर्यंत पोंचूं शकतील. उंच अंतराळांतील वातावरणाचा दाब, विश्व–किरण इत्यादींचा वेध घेण्यासाठीं त्यांत शास्त्रीय उपकरणें बसविण्यांत येणार आहेत.

हिंदुस्थानांत दुधाची भुकटी–गुजराथमध्यें आनंद येथें अंदाजें दोन लाखांच्या यंत्रसामुग्रीवर दुधाची भुकटी करण्याचा अद्यावत् कारखाना उभारण्यांत येणार आहे. ही योजना यशस्वी झाल्यास ज्या ज्या ठिकाणीं दुधाचा उरवठा होत असेल तेथें तेथें असे कारखाने उभारण्याचें हिंदुस्थान सरकारनें ठरविलें आहे.

बॉम्बे एक्सचेंज बँक असोसिएशन—१ ऑगस्टपासून वरील असोसिएशनच्या कामाच्या वेळा सोमवार ते शुक्रवारपर्यंत सकाळीं १० ते २ व शनिवारीं १० ते १२ राहतील. कलकत्ता व मद्रास येथें याच कामाच्या वेळा चालू आहेत.

दि विजय टेक्स्टाइल्स लिमिटेड

—येरंडवणा, पुणें ४—

अधिकृत व विक्रीस काढलेलें भांडवल
रु. १,००,०००

भरणा झालेलें भांडवल
रु. ३४,५००

सदर भांडवल २५ रुपयांच्या २००० ऑर्डिनरी शेअर्समध्यें आणि ५० रुपयांच्या ६ टक्के दराच्या १००० प्रेफरन्स शेअर्समध्यें विभागण्यांत आलें आहे.

—मॅनेजिंग एजंटस—
महा–कवडीकर आणि कंपनी

सदर कारखान्यांत नित्योपयोगी सुती कापड तयार होतें

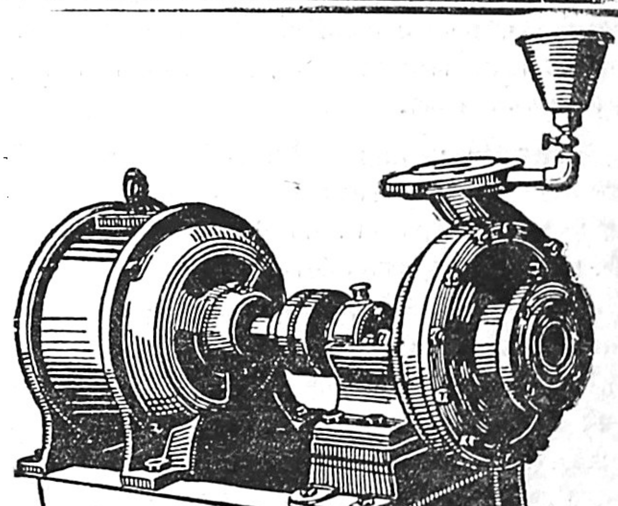

अधिक धान्य पिकविण्याची योजना

—यशस्वी होण्यास—

किर्लोस्कर पंपिंग सेटस

हें अमोघ साधन आहे.

त्याचें सहाय घ्या !

किर्लोस्कर बंधु, लिमिटेड . . . . किर्लोस्करवाडी

दि न्यू सिटिझन बँक ऑफ इंडिया लि.

१९४५-४६ च्या रिपोर्टांतील महत्त्वाच्या बाबी

न्यू सिटिझन बँकेचा ३१-३-१९४६ असेरचा ८ वा ताळेबंद ७ ऑगस्ट रोजीं भरणाऱ्या वार्षिक सभेस सादर करण्यांत येणार आहे.

बँकेचें खेळतें भांडवल गेल्या वर्षअखेर १ कोटि, ८५ लक्ष रु. होतें तें आतां २ कोटि ७० लक्ष रु. झालें आहे. ठेवींचा आंकडा १ कोटि, ५१ लाखांवरून २ कोटि, २५ लाखांवर गेला आहे.

बँकेनें गेल्या वर्षीं ९ कचेऱ्या उघडल्या. अहवालाचे वर्षीं तिनें फक्त ३ शाखा (अहमदाबाद, पंढरपूर, व यवतमाळ) व २ पे ऑफिसें (गुरगांव (पंजाब) व मूर्तिजापूर येथें स्थापन केलीं.

रोख व सहज उभे करतां येतील अशा मोठ्या रकमा हातार्शी बाळगण्याचें व त्याबरोबरच पैसे सुरक्षितपणें गुंतविण्याचें धोरण बँकेनें कायम राखलें आहे.

बँकेनें अहवालसालीं कमिशनच्या रूपानें १,२८,३४६ रुपये मिळविले. रोखे वगैरेच्या विक्रींत १,२५,४४४२ रुपयांचा नफा झाला तरी अद्यापि बँकेजवळील रोख्यांची बाजारी किंमत हिशेबांत घेतलेल्या किंमतीपेक्षा सुमारें २ लक्ष रुपयांनीं जास्त आहे.

बँकेस १० लक्ष रुपयांवर उत्पन्न मिळालें. निवळ नफा १,७७,३४२ रुपये उरला.

ऑर्डिनरी व प्रेफरन्स भागांस ५% (करासह) डिव्हिडंड मिळणार आहे. ३१ मार्च १९३९ पूर्वीच्या खरेदीच्या ऑर्डिनरी व डिफर्ड भागांस १ एप्रिल १९३९ मुदतीचें ३% (करासह) डिव्हिडंड ३१ मार्च १९४३ असेरच्या देण्यासाठी १८,९७० रुपयांची तरतूद केलेली आहे.

मॅनेजिंग डायरेक्टरांस कराराप्रमाणें ३½% हिश्याचे ६,२०६ रुपये मिळतील.

अमेरिकेकडे हिंदी अर्थशास्त्रज्ञ—पाटणा कॉलेजांतील अर्थशास्त्राचे प्रमुख डॉ. ग्यानचंद व मुंबई युनिव्हर्सिटीचे प्रो. अंजारिया यांची वॉशिंग्टन येथील इंटरनॅशनल मोनेटरी फंडाच्या संशोधन शाखेवर हिंदी अर्थशास्त्रज्ञ म्हणून नेमणूक झाली आहे.

नॅशनल सेव्हिंग्जबाबत मुंबईस सोन्याची ढाल—अधिकांत अधिक नॅशनल सेव्हिंग्जबाबत १९४५-४६ ची सोन्याची ढाल यंदा मुंबई प्रांतास मिळाली आहे. गतवर्षीं पहिला मान पटकावणारा सिंध प्रांत या वर्षीं मुंबई प्रांताच्या किंचित् मागें आहे.

सव्वा अब्जाच्या चलनी नोटा बदलून दिल्या—हिंदुस्थान सरकारनें ५०० रुपयांच्या व त्यावरील चलनी नोटांचा कायदेशीरपणा जानेवारी १९४६ मध्यें काढून घेतला आणि ह्या नोटा धारण करणारांस त्यांचे बदली दुसऱ्या नोटा देऊं केल्या. ३१ मार्च, १९४६ असेर एकूण १,२३,३९,५२,५०० रुपयांच्या नोटा अशा रीतीनें बदलून देण्यांत आल्या. ह्यापैकी १,०९,६६,९१,००० रुपयांच्या नोटा २६ जानेवारी, १९४६ पूर्वींच बदलण्यांत आल्या.

हिंदी अन्नपरिस्थितीबाबत कॉमन्स सभेंत वक्तव्य—हिंदुस्थानांतील अन्नपरिस्थितीसंबंधीं मि. हेंडरसन यांनीं कॉमन्स सभेंत पुढीलप्रमाणें माहिती दिली:—"धान्य मिळविण्याचे बाबतींत संयुक्त प्रांतांतील परिस्थिति बरीच सुधारली आहे. परंतु दक्षिण हिंदुस्थानांतील धान्यसंचय रोडावला आहे. संपासारख्या मोठ्या प्रमाणावरील चळवळी टाळतां येऊन, देशांतील अपेक्षित धान्य मिळवितां आलें व ऑगस्ट ते आक्टोबरपर्यंत धान्याची आयात वाढत गेली तरच अन्नपरिस्थिति आटोक्यांत ठेवतां येईल, असें हिंदुस्थान सरकारचें म्हणणें आहे. बंगालमधील कांहीं जिल्ह्यांत तांदुळाचा भाव वाढला आहे परंतु या वर्षीं भाताचें पीक नेहमींपेक्षां अधिक होईल असा अंदाज आहे. आसाम व पूर्व बंगालमध्यें पुरामुळें पिकाचें थोडें नुकसान झालें असलें तरी एकंदर अन्नपरिस्थितीवर याचा फारसा परिणाम होऊं नये. एप्रिलपासून अन्नाची आयात वाढली असली तरी हिंदुस्थानच्या अपेक्षित गरजेपेक्षां ती कमी आहे."

यशाची ग्वाही देणारे हे आंकडेच
तुमची खात्री पटविल्याशिवाय
रहाणार नाहींत

★ पूर्ण झालेलें काम
(१९४५) रु. १६,६९,०००
★ कंपनीची एकूण
मालमत्ता रु. २ लाखांचे वर
★ वार्षिक उत्पन्न
(१९४५) रु. १ लाख ३१ हजारांचे वर
★ लाइफ फंड रु. १ लाख ४३ हजारांचे वर
★ खर्चाचें प्रमाण
(रिन्युअलवर) रु. १४·७%

दि सुप्रीम म्यूच्युअल
अशुअरन्स कंपनी लि.,
८६६ सदाशिव पेठ, पुणें शहर

कृष्णा शुगर मिल्स लिमिटेड
डिस्टिलरी लवकरच सुरू होणार
ठराविक मुदतीच्या ठेवी स्वीकारल्या
जातात
कॅपिटल कंट्रोल ऑर्डर ९४/अ अन्वयें दिलेल्या
सवलतीनुसार आरंभापैकीं उरलेले
दोन लक्षांचे ६ टक्के क्युम्युलेटिव्ह
प्रेफरन्स शेअर्स विक्रीस काढले आहेत.
कृष्णा कित्तूर, जि. बेळगांव
विंचूरकर आणि कंपनी, मॅनेजिंग एजंटस.
अधिक माहिती—रा. डी. एच. बेडेकर
सरदार विंचुरकरांचा वाडा, सदाशिव पेठ, पुणें २ यांचेकडून मिळेल.

शेअर बाजार

(ले.:—श्री. म. वि. लोणकर, एम्. ए., बी. कॉम., किताब बिल्डिंग, पुणें २.)

सरकारनें २॥ टक्क्यांचें कर्ज जाहीर करतांच बाजारांत तेजीची पुन्हां मोठी लाट आली. डिफर्ड व ऑर्डिनरी अनुक्रमें ३४९० व ६२७॥ पर्यंत चढले. डाईंग २९५०, नागपूर ५७०, कोहिनूर ११८०, बर्मा ९२० असे उंचांत उंच भाव दिसले. पण त्यानंतर मागील आठवड्यांत बऱ्याच प्रमाणांत नफाबेचाणीमुळें भाव घटून शुक्रवारीं डिफर्ड ३४२६।, ऑर्डिनरी ६१० वरून ६२०, डाईंग २८७५ वरून २९४० असे बंद राहिलेत. मुंबई बाजार अजून धंदेवाईक पैसेवाल्या सटोडियांच्या काबूंत असल्यानें त्यांना पैसा खरा करावयाचा असतो, त्यावेळेस विकून खाली दाबला जातो व चार दोन दिवस घोटाळत राहून या धंदेवाईकांची पुन्हा खरेदी झाल्यावर या ना त्या कारणानें वर खेचला जातो. त्यांच्या या खेळांत परचुरण सट्टेवाल्यांना काय मिळत असेल कोण जाणें पण सट्ट्याचा मोह सुटत नाहीं. तेजीचीं जेवढीं उकारून काढतां येतील तेवढीं सर्व कारणें आतांपर्यंत येऊन गेलेलीं असून, बाजार त्याप्रमाणें बऱ्याच वरच्या पातळींत येऊन बसलेला आहे. टाटाचें व्याज मागच्या वर्षी इतकेंच आहे, सरकारनें २॥ टक्के दराचें कर्ज उभारलें तें संपून गेलें, नाहीं म्हणावयास बँकेचा दर कमी व्हावयाचा तेवढें एक अजून शिल्लक आहे. तो केव्हां तरी भल्या पहाटे कमी झालेला दिसला तर पुन्हां एकदां भरती येऊन जाऊन मग मात्र बाजार बरेच दिवस घोटाळत रहावा अशी कल्पना आहे. सध्या गुंतविणारानें असलेला माल विकून बाहेर राहणेंच इष्ट आहे. मोकळे झालेले पैसे मद्रासकडच्या चांगल्या चहाच्या कंपन्यांत टाकणें सध्यां फायदेशीर ठरेल. तिकडे पेरियाकरमलाई, परिमेड, नेलियांपथी, चेंबापीक इत्यादींवर अजून ५ ते ७ पर्यंत व्याज सुटत आहे व चहाला पुढील वर्षें निसंशय चांगलीं जाणार आहेत. या दृष्टीनें व्याजें वाढण्याचाच बराच संभव आहे. १० रु. दर्शनी किंमतीखाली ८॥ पर्यंत मिळणारा निलगिरी टी, १० च्या आसपास मिळणारा व ७॥ टक्के देणारा मलबार ॲग्रिकल्चर व मलबार इंडस्ट्रियल (खर—भाव रु. ३०॥ व्याज रु. ३॥) हे शेअर्स गुंतविणारांनीं कां घेऊं नयेत हें कळत नाहीं, कारण येवढेंच दिसतें कीं मुंबईच्या बाजारांत जसा बिनपैशानें सट्टा करावयास मिळतो तसा येथें करण्यास वाव नाहीं. सटोडियांना फरकांत पैसे घालविणें परवडतें पण तेच पैसे चांगल्या गुंतवणुकींत टाकणें पसंत नसतें.

बँकांस सुटी—सोमवार, ता. १२ रोजीं नारळीपौर्णिमेनिमित्त बँका बंद रहातील.

पेट्रोल ज्यास्त मिळणार—खासगी मोटारी व मोटार सायकली ह्यांना १ ऑगस्टपासून मूळ रेशनच्या दुप्पट पेट्रोल मिळावयाचें आहे. इतर मोटार वहानांना २५ % पेट्रोल अधिक मिळेल. वहातूक आणि साठा ह्यांची परिस्थिति पालटेल त्याप्रमाणें रेशनमधील ही वाढ मधून मधून कमी करावी लागेल.

यु. किं. कमर्शिअल कॉर्पोरेशन—युद्धकाळांत ब्रिटिश सरकारनें स्थापन केलेली ही व्यापारी संस्था ता. ३ ऑगस्ट रोजीं बंद करण्यांत आली. स्पेन, पोर्तुगाल व तुर्कस्थान येथें जर्मनीस माल मिळूं नये, ह्यासाठी भरपूर किंमत देऊन तो माल कॉर्पोरेशन स्वतःच घेऊन टाकीत असे. मध्यपूर्वेकडील देशांतहि कार्पोरेशननें महत्त्वाची कामगिरी केली.

दक्षिणी उद्योगपतींचा प्रचंड उपक्रम—दि कन्सॉलिडेटेड इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट लि.; ह्या अमेरिकन कंपनीचे ताब्यांत युनायटेड ईस्टर्न एजन्सीज लि., पुणें इ. स. कं. लि., नाशीक-देवळाली इ. स. कं. लि., कराची इ. स. कं. लि. आणि भडोच इ. स. ॲंड डे. कॉ. लि. ह्यांचे बहुसंख्य शेअर्स आहेत. हे निर्णायक शेअर्स कांहीं दाक्षिणी उद्योगपति विकत घेऊन त्यांवर हुकमत मिळविणार आहेत असें समजतें. त्यासंबंधांतील वाटाघाटी पुऱ्या झाल्या असून फक्त हिंदुस्थान सरकारची मान्यता मिळण्याचा अवकाश आहे. सर्व व्यवहार पुरा करण्यास १½ कोटि रुपये लागतील अशी अपेक्षा आहे.

रशिया-डेन्मार्क करार-रशिया व डेन्मार्क ह्यांचिमध्यें एक व्यापारी करार झाला आहे.

अमेरिकेच्या लोकसंख्येंत वाढ-१९४० ते १९४५ ह्या मुदतींत अमेरिकेच्या लोकसंख्येंत ६·६% वाढ होऊन ती १४,०३,८६,५०९ झाली. युद्धामुळें मृत्यू ज्यास्त घडले तरी मृत्यूचें प्रमाण अल्प राहिलें.

२¾ % कर्ज यशस्वी झालें—हिंदुस्थान सरकारनें विक्रीस काढलेलें २¾% व्याजाचें ३५ कोटि रुपयांचे कर्जरोखे १ ऑगस्ट रोजीं एका तासांत खपले.

अमेरिकेंतील औद्योगिक उत्पादन—अमेरिकेंतील कित्येक जिनसांच्या उत्पादनानें युद्धपूर्व उत्पादनाचें शिखर आतांच गाठलें आहे.

घटना समितीचा खर्च—घटना समितीच्या १९४७ मार्च अखेरच्या खर्चासाठी स्टँडिंग फिनॅन्स कमिटीनें ५० लक्ष रुपये मंजूर केले आहेत. त्यापैकीं ३५ लक्ष रुपये सभासदांचा प्रवास खर्च व भत्ता, १० लक्ष रुपये कचेरी खर्च आणि ५ लक्ष रुपये बैठकीसाठी कौन्सिल लायब्ररींत इष्ट त्या सुधारणा करण्यासाठी आहेत.

उपयुक्त जनावरांचा कत्तलीपासून संरक्षण—बैल, दुभत्या गाई व म्हशी यांचा सध्यां फारच तुटवडा भासत आहे. बैलांचा हा संहार थांबविला गेला नाहीं तर शेतांत लागवडीसाठीं बैल मिळणार नाहींत आणि त्यामुळें दुष्काळ पडण्याचा संभव निर्माण होईल. गाई-म्हशींचा कत्तलींपासून जर आज बचाव केला नाहीं तर सध्यांच्या काळांत आधींच कमी असलेल्या दुधाचा पुरवठा आणखी तीव्र प्रमाणांत भासूं लागेल. दूधपुरवठ्याच्या तुटवड्यामुळें मुलांच्या प्रकृतीवर खात्रीनें परिणाम होऊन त्यांची वाढ खुंटेल आणि त्यामुळें अकाली मृत्यूचें प्रमाण वाढेल. उपयुक्त जनावरांचें संरक्षण व्हावें या हेतूनें खालील प्रकारच्या जनावरांच्या कत्तलीस मुंबई सरकारनें बंदी केली आहे. (१) कामें, पैदास व दूधदुभतें या दृष्टीनें निरुपयोगी असलेलीं जनावरें आणि रेडे वगळून तीन वर्षांखालील सर्व जनावरें. (२) कामें किंवा पैदास यासाठीं नालायक असणारी जनावरें (३), पैदाशीला नालायक असणाऱ्या गाई वगैरे. इतर ३ ते १० वर्षांच्या दरम्यान असणाऱ्या गाई आणि (४) दहा वर्षांवरील दुभत्या किंवा गाभण गाई.

यंत्रसामुग्रीची मागणी-युद्धांतील नुकसानभरपाईदाखल जर्मनीच्या कांहीं मालवाहू आगबोटी हिंदुस्थानास मिळावयाच्या होत्या, परंतु त्या अपुऱ्या व गैरसोईच्या असल्याकारणानें हिंदुस्थान सरकारनें आगबोटी बांधण्यास उपयोगी जर्मन यंत्रसामुग्री आपणांस मिळावी अशी मागणी केली आहे.

गुमास्ता कायद्यांत सुधारणा—१९३९ च्या गुमास्ता कायद्यांत सुधारणा सुचविण्यासाठी श्री. आर. आर. बखले ह्यांची मुंबई सरकारनें योजना केली आहे, हें मागेंच प्रसिद्ध झालें आहे. त्यासाठी एक प्रश्नपत्रिका तयार करण्यांत येईल, त्याबाबत लोकांनीं श्री. बखले ह्यांचेकडे ३१ ऑगस्टपर्यंत आपल्या सूचना पाठवाव्या.

शेअर्स विकणें आहेत:—
गोवर्धन डेअरी फार्म्स लि.
गोवर्धनवाडी, पुणें २,

विक्रीकर कायदा
विक्रीकराचा इतिहास, कायद्याचें स्थूल विवेचन व त्याची साकल्यानें स्पष्ट माहिती करून देणारें हें पुस्तक पुण्यांतील प्रसिद्ध वकिलांनीं तयार केलें आहे. मूळ इंग्रजी टेक्स्ट, रूल्स, फॉर्म्स व इतर माहितीसह. डेमी साईज. उत्तम अमेरिकन शुभ्र कागद. आकर्षक बांधणी. किं. रु. २॥. टपाल खर्च माफ. प्रती मोजक्या काढल्या असल्यामुळें मागणीची त्वरा करा.
पत्ता:—लॉ ॲकॅडेमी, ११२१ डेक्कन जिमखाना, पुणें ४.

पुणें सेंट्रल कोऑपरेटिव्ह बँक लिमिटेड

स्थापना-१९१७

फोन	तारेचा पत्ता	पोस्टबॉक्स
नं. ४८३	" Cencobank "	नं. ११

मुख्य कचेरीः—लक्ष्मीरोड, पुणें शहर.
शहर शाखा : डेक्कन जिमखाना, सर परशुराम-भाऊ कॉलेज, फर्ग्युसन कॉलेज, सेव्हिंग बँक सेक्शन.

—: शाखा :—

जुन्नर, खेड, दौंड, इंदापूर, सासवड, घोडनदी, बारामती, निरा व मंचर

—:बँकिंगचे सर्व व्यवहार केले जातातः—

जास्त माहितीसाठी लिहा अगर समक्ष भेटा.

द. दि. चितळे
मॅनेजिंग डायरेक्टर

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड, पुणें.

—बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स—

श्री. धों. कृ. साठे, चेअरमन
श्री. वा. पु. वर्दे, श्री. न. ग. पवार, श्री. श्री. गो. मराठे,
श्री. र. चिं. सोहनी, श्री. मा. रा. जोशी, श्री. फ. दो. पदमजी,
श्री. म. वि. गोखले, श्री. मा. वि. शहा.

—भाण्डवल—

अधिकृत रु. ५०,००,००० खपलेलें रु. २५,००,०००
जमा रु. १२,५०,००० रिझर्व्ह व इतर फंड रु. ३,००,०००
एकूण खेळतें भाण्डवल रु. १,७०,००,०००

—:शाखा:—

डेक्कन जिमखाना, खडकी, मुंबई (फोर्ट) गिरगांव, जळगांव, नागपूर, कोपरगांव, रत्नागिरी, व फैजपूर (पे–ऑफिस)

बँकिंगचे सर्व व्यवहार केले जातात.

एक्झिक्यूटर व ट्रस्टी कंपनीचे कामास सुरवात झाली आहे.

सी. व्ही. जोग
मॅनेजर

पेडणेकर आणि कंपनी लि.,

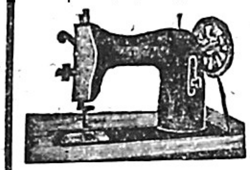

शिवण्याच्या यंत्रांचे व्यापारी
१७२ गिरगांव रोड, मुंबई.
फोन नं. २२७३८

महाराष्ट्र शारदेचीं तेजस्वी ग्रंथरत्नें वाचून

पैसा व ज्ञान मिळवा !

श्रीमंत कसें व्हावें—संपत्तीचा सुंदर मार्गदर्शक! हजारों रुपये मिळवून देतो. वाचून लक्षाधीश व्हा ! किं. १॥ रु.

१०० टक्के यश—हें भाग्यवर्धक पुस्तक तुम्हांला व्यवहार, व्यापार व उद्योगधंदे यांत बिनचूक यश कसें मिळवावें तें शिकवील आणि कर्तबगार बनवील ! किं. १॥ रु.

काम आणि कामिनी—तरुण स्त्रीपुरुषांच्या नैसर्गिक कामसौख्याचें सुंदर मार्गदर्शन करतें व स्त्रीस्वभावाची खरी कल्पना देतें ! अत्यंत लोकप्रिय. किं. १॥ रु.

मृत्युलोकचा प्रवास—मरणोत्तर आत्म्याच्या अद्भुत हालचालींच्या सुरम्य कथा. वाचून थक्क व्हाल ! किं. १ रु.—चारी पुस्तकें एकत्र घेतल्यास पोस्टेज माफ।

मेसर्स—विपट आणि मंडळी,
पो० कराड, जि. सातारा.

बिनचूकच्या माहितीनें

स्त्रियांचें तारुण्य आणि लावण्य कायम टिकतें.
किं. रु. ३-९ व रु. ५-९. मा. पुस्तक आणे ४.
१२ आणे अगाऊ आल्यास औषध व्ही. पी. नें पाठवूं.

—धी बॉम्बे जनरल एजन्सी—
भायखळा पुल, मुंबई नं. २७.
पूना स्टॉकिस्ट : सिताराम एजन्सी, ६९१ बुधवार पेठ, पुणें.
—— :इतर सर्वत्र स्टॉकिस्ट पाहिजेत :——

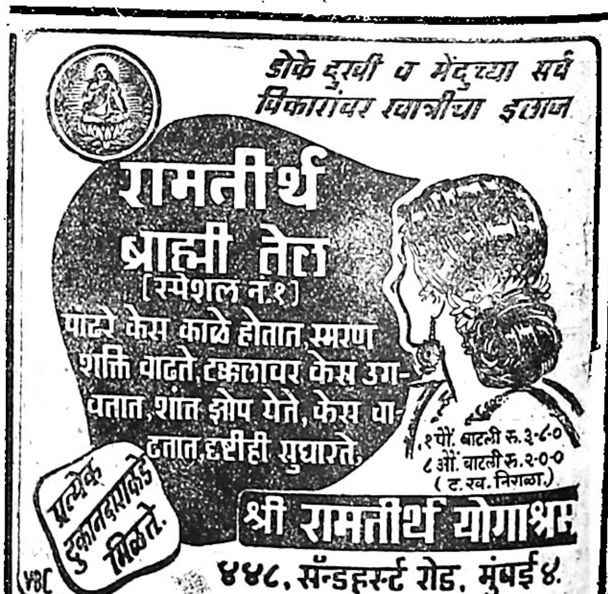

मोठ्या बाटलीस ३॥ रु. ★ लहान २ रु.

हें पत्र पुणें, पेठ भांबुर्डा घ. नं. ९१५।१ आर्यभूषण छापखान्यांत रा. विठ्ठल हरि बर्वे यांनीं छापिलें व रा. श्रीपाद वामन काळे, बी. ए., यांनीं ' दुर्गाधिवास, ८२३, शिवाजी नगर, (पो. ऑ. डेक्कन जिमखाना) पुणें ४ येथें प्रसिद्ध केलें.